

patum fuisse. Et si in hoc fortasse erro, contendo, Tertullianum hic de Matrimonio rato locutum. Eandem sententiam circa mentem Siricii tertio L. allatam foveo; quod vel ex duobus constat, primo, quod ibi loquatur de *Conjugalium violatione*, 2. quia Sponsalia sentit *indissolubilia*. Unde Gratianus ad hunc Canonem hanc Sponsam vocat in domum Sponsi jam ductam, & cum Sponso suo velatam & benedictam, eamque comparat Uxori Viri frigidi, quæ autoritate Gregorii ab altero Marito ad priorem redire cogitur, si hic aliam cognovisse deprehendatur. Hæc autem Uxor illi Sponsæ comparata certe non fuit Sponsa de futuro, sed de præsenti: ergo & altera teste Gratiano. Siricii ergo vocavit illam Sponsam, sicut alii Patres B. Virginem, vel alias Uxores necdum cognitatas. Eodem sensu intelligendus venit Chrysostomus 4. loco allatus. Sic enim habet L. cit. *Cur honesta nuptiarum mysteria invulgas & oportebat omnia hæc depellere, & verecundiam principio docere Puellam, & Sacerdotes vocare, & precibus & benedictionibus concordiam conjugii costringere: ut amor Sponsi augeatur, & Puella continentia crescat; & omnia, quæ sunt, eo spectent, ut virtutis opera ingrediantur in domum illam, tollanturque à medio omnes diaboli insidiæ, & ipsi Dei auxilio uniti jucunde vitam perficiant.* Ad Tertullianum auctoritatem N. 5. recoctam jam respondimus N. 2. quæ æque de conjunctione maritali intelligenda est ac illa S. Poffidii N. 6. adducta, cum ibi Uxoris, ac Conjugatorum mentio aperta fiat, & consequenter etiam de firmatione & benedictione pactorum Matrimonialium intelligendus veniat. Ex his ergo falsa redditur propositio Pastorii, morem prioribus Ecclesie sæculis fuisse sola Sponsalia de futuro benedicendi, qui successu temporis ad ipsas etiam nuptias extensus sit. Cuius contrarium demonstro ex ipsis fragmentis Auræ Bullæ Nicephori ab adver-

sario inconsulte omnino pro se allatis. Sic autem habet primum: *Postquam vetus Lex Sponsalia in sola Contrahentium voluntate constituit, nihilque amplius, quam de consensu, instrumentis, & Sponsalitiis arbis elaborat: nostris autem temporibus communis vitæ negotia ad longe ornatiùs, magisque sacrum divina gratia devenerunt incrementum, atque hinc non nuptiæ solum, verum etiam Sponsalia peragendam sacram benedictionem sibi conjunctam habent.* Quæso, Domine Pistorie, qui dicit antiquam Legem (quam ipse §. 6. dicit ab aliquo Christiano Imperatore, & probabilis à Constantino editam) qui, inquam, dicit antiquam Legem Sponsalia in sola voluntate, instrumentis, archilique firmata constituit, ac deinde ad ornatus suum ævum provocans, non solum Nuptias, verum etiam Sponsalia benedicti asserit, ane à Sponsalium benedictione ad illam Nuptiarum gressum facit? minime sane, sed potius primis Sæculis Sponsalia, ut plerumque nunc, sola Civili solemnitate contracta fuisse contendit, reservatis cærenoniis Ecclesiasticis Matrimoniali Contractui, utpote à Christo in Sacramentum elevato, quæ subinde ad ipsa Sponsalia extensa sunt. Ad colophonem Pistorii ajo, in Euchologio Græco, à Doctissimo Goario edito, & notis illustrato, duo exaltare officia nuptialia, quorum primum inscribitur: *Ordo servari solitus in Sponsalibus celebrandis, videlicet, in nuptiarum subarbaratione: secundum vero: Officium coronationis nuptiarum*, in editione Veneta de An. 1730. qua utor, pag. 310. & seqq. in quibus exhibentur solemnes tum Sponsaliorum, tum coronationis Nuptiarum cæremoniæ, ac benedictiones: ex quibus tamen non evincitur Patres ab Adversariis iactatos loqui de benedictione Sponsalium de futuro; sed id solum, quod in Ecclesia subinde non solum nuptiæ, verum etiam nuptiarum præambula solemnæ benedictione sacrari consu-

verint. Id quod solum intendit propositio.

64. Ritus in Sponsalibus celebrandis ab Euchologio Græcorum præscripti sunt: quod Sacerdos recens Nuptorum tertio capita signet, cereos accensos eisdem tradat, preces deinde varias, ac benedictiones super eos fundat, crucem super eorum capita annulis faciat, eosque digitis eorum immitit; quos dein commutat assistens Paranympus.

Ad probandam propositionem Rubricæ Euchologii pro Sponsalibus transcribo: sic autem habent: *Post divinam Missam, stante in sacario Sacerdote, conjugio copulandi præ sacris foribus consistunt. Vir quidem à dextris: Mulier autem à sinistris. Sunt vero repositi in dextra S. Mensæ parte duo ipsorum annuli, aureus, & argenteus. Ex iis argenteus dextrorsum respicit, aureus sinistrorsum, juxta se invicem; tum Sacerdos recens nuptorum tertio capita signat, traditque illis cereos accensos, & in Templum illos inducit. Et cruciformiter ihus adolet: & dicitur à Diacono: Benedic. Domine. Inclamatque Sacerdos, &c. Sequuntur plura responsoria, & duæ orationes super Sponsos. Acceptis deinde annulis (pergit Rubrica) Sacerdos donat primum Viro aureum, tum argenteum Mulieri. Et dicit Viro: Subarrhatur Servus DEI N. propter ancillam DEI N. in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. — Deinde dicit Mulieri: Subarrhatur ancilla DEI N. propter servum DEI N. in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. — Cumque ter ad unumquemque hoc dixerit, crucem super eorum capita facit annulis, & utrumque dextris eorum digitis immitit. Deinde recens nuptorum annulos commutat assistens Paranympus. In his Rubricis nulla fit mentio consensus Sponsalitiæ ex parte Sponsorum; advertit autem Goarius ad illa verba Rubricæ, Tum Sacerdos recens nuptorum tertio capita signat, annotare hic antiqua edita (Euchologia),*

de quo alibi profundum silentium, Sacerdotem Sponsos de Matrimonii contrahendi proposito interrogare, & num libere Conjugium suscipiant; Sacerdos autem (verba antiquorum Euchologiorum adducit) eos interrogat, num ex libertate conjugii velint? & cum interrogaverit, & ipsi annuerint, cruce signat capita eorum, &c. Quæ verba, si ad literam sumantur, certe significare videntur consensum Matrimoniale, non Sponsalitiæ; cum velle conjugii, actualem conjunctionis maritalis voluntatem exprimat, in cuius expressione Matrimonii rati contractus consistit. Sed non ad litteralem verborum sensum, verum ad intentionem proferendum esse attendendum (quemadmodum id facere necesse est in variis Latinorum Fidelium formulis, quibus Sponsalia celebrant) suaderi potest ex iis, quod, eodem Goario teste in nota ad titulum officii, Græci Sponsaliorum istorum violentioribus ponam Prosimon subeundam adiungunt. Quamvis vero apud ipsos Matrimonium ex variis causis dissolvi possit, non tamen ita, ut Vir Uxorem relinquere queat, si multam desertionis taxatam solverit. Secundo, quia Græci Sponsalium, rati que Matrimonii contractum à se invicem distinguunt, ut actus ex objecto diversos, atque hinc diversis temporibus utrumque celebrant, distinctumque officium utrique assignant, ut ex dictis patet, & clare habetur expressam in Alexii Comneni Novella de Sponsal. Juris Orient. lib. 14. ubi legitur: *Imprimis Sponsalia, decantatis Sacris precibus, illorumque solemnitibus, arba videlicet, gratoque desponsatis osculo (numquam enim alias nisi cum integra famæ jactura concessum est osculum) observatis perficiantur, atque deinde exiguo longiorive tempore, prout Contrahentibus visum fuerit, intermissis, citra recusationem etiam legitima nuptia procedant.* Ad quorum intelligentiam notandum, ante Alexii Comneni, qui Ori-

tali Imperio Sæculo XI præfuit, tempora, Sponsalium ratiq; Matrimonii solemnitate uno temporis tractu celebratam fuisse: id quod ipse in eadem Novella advertit, quem morem relato §. auferre voluit. Advertit tamen Goarius ad primam Rubricam Officii Coronationis, ejusdem Imperatoris Novellam nil prohibuisse, quin veteri Jure servato, contractus, Sponsalia, & Matrimonium, nullo tempore interfecto apud Græcos hodie celebrentur. Rubricæ verba sunt: *Siquidem voluerint* (per præcedens officium solemniter desponsati) *eodem temporis spatio coronari, ingrediuntur in templum Sponsi cum cereis accensis.* Tertio id suadet tenor ipsarum precum, quæ in dicto officio verbo Sponsaliorum, & Subarrhationis, seu Oppignorationis constanter utuntur per *tò Neo-Nymphon*, quod recens desponsos significat, quamvis Goarius verbum illud per *tò recens nuptos* latine reddiderit; in Officio vero Coronationis *tò Gamos*, quod nuptias proprie exprimit, occurrit. Quæ in Rubricis hujus officii ex Goario hic annotanda essent, commodius infra de Ritu Nuptiarum expediuntur. Omnes enim auctoritates ex Latinis Patribus & Conciliis ab ipso allatæ ad Nuptiarum, non Sponsaliorum Ritus pertinent. Et hinc est, quod de œconomia Ecclesiæ Latinæ circa Sponsalia nil dicere valeam. Id certum videtur, ea primitus non clanculo, sed in facie Ecclesiæ, ac cum religiosa solemnitate, quemadmodum in Ecclesia Græca celebrari consuevisse, sed forte etiam eodem temporis tractu cum ipsis nuptiis.

65. Mos ille veterum Christianorum laudabilis contrahendi Sponsalia in facie Ecclesiæ non quidem amplius est universalis in Ecclesia Latina; in variis tamen Diocæsihus adhuc observatur mos contrahendi Sponsalia publice coram Parocho, absque tamen benedictione, aliisque solemnibus, Græcis consuetis.

Non esse universalem, vel ex eo pa-

ret, quod de eo nihil habeat Rituale Romanum, neque Ritualia Diocæsium nostrarum orarum.

Quantum ad secundam partem Manuale Cameracense decernit: *Sponsalia à nemine, præterquam à Parocho alterius desponsandorum, vel ejus Vicario, seu alio de ipsis vel Ordinarii licentia esse celebranda.* Addit Vanespæ: *Idipsum passim omnia Ritualia insinuant; Parochum ubique legitimum ac ordinarium Sponsalium Ministrum, coram quo Sponsalia ineunda sunt, supponentia. Cameracense Manuale & locum determinat, ubi contrahenda sunt: Non aliter, inquit, quam publice, aut alibi, quam in Ecclesia, vel sacra Capella, vel Camerario fiant: Addit Mechliniense: Aut alio loco, publico seu honesto, minime vero in cauponis. Requirit insuper hæc Ritualia, ut adsint testes, formulæque desponsationis utrique parti præcibant; quibus prolatis Sacerdos dicit: *Et ego tanquam Minister Ecclesiæ Dei, ejus nomine ac Celsissimus Princeps, Archiepiscopus noster, perferentiscens, quanta incommoda nasci soleant ex clandestinis desponsationibus, sequentem in Vernalibus de An. 1746. N. 6. fecit dispositionem. Licet Sponsalia, quæ dicuntur de futuro, secreto etiam & absque testium presentia, seu inter solos Contrahentes facta, sint, & maneant valida (uti præclara illa Prægenæ Synodus loquitur), neque horum serie eorumdem valori, & obligationi derogare ullatenus intendatur, sed taliter contrahentes ad implementum eorum in conscientia omnino teneantur; nihilominus tamen justis ac urgentibus de causis, & ad præcavendas varias fraudes, dolos, non raro etiam perjuriam, circumventiones, aliaque tam ipsarum partium ad de-**

pau-

pauperationem usque litigantium, quam aliorum incommoda, ac optimorum Parentum sepiissime tristitiam, & tædium, quæ occasione Clandestinorum Sponsaliorum nimis sepe eveniunt, & committuntur; Sua Reverendissima Celsitudo Dominus Dominus Joannes Mauritijs Gustavus Archiepiscopus noster Gratiissimus, saluberrimo memoratæ Archiepiscopalis Synodi Prægenis ad An. 1605. celebratæ Decreto de Matrimonio, & aliarum Diocæsium usui, & gravissimorum Authorum Doctrina insistens, præsentis Constitutionis tenore decernit, & statuit: *Si deinceps Sponsalia, quæ vocantur de futuro, aliter quam coram duobus vel tribus testibus idoneis, & Jure non prohibitis (quibus exigente necessitate concludenter probari possint) aut per authenticum Instrumentum scriptum, ab utraque Contrahentium parte propria subscriptione roboratum, quod mutuum promissionem non obscuris, sed claris verbis contineat (qui posterior attamen probandi modus de personis, quæ sui juris sunt, intelligendus est), contracta fuerint, & dein partes ex capite Sponsaliorum clam, id est, absque testibus vel instrumento scripto, ut præmittitur, initorum in foro externo, seu in hac Curia Archiepiscopali actionem judicalem intentare vellent, non esse audiendas, sed à limine judicii rejiciendas. Deinde vult Celsissimus, ut Parochi Populum gravissimis verbis adhortentur, ut imposterum hujusmodi Sponsalia de futuro, semper in loco honesto, tempore conveniente, sobria & deliberata mente fiant, in iisque (quod aliunde in pluribus hujus Archiepiscopalis locis & Civitatibus laudabiliter observatur) idonei testes adhibeantur.*

66. Ad solemnitatem Matrimonii in Ecclesia Latina quoque pertinent Banni, seu proclamationes, quorum usus antiquus admodum existit.

Hæ proclamationes contrahendi Matrimonii eo sine introductæ sunt, ut si quis

eidem quidpiam opponendum habeat, edicatur, sive opponat; quemadmodum manifeste insinuat Innocentius III. c. 27. de Sponsalibus, scribens Episcopo Baluacensi, præsertim si legatur Decretalis, ut exstat in veteri Collectione apud Antonium Augustinum, inquit Van-Espen, ubi hæc leguntur: *Sane quia contingit interdum, quod aliquibus volentibus contrahere Matrimonium, Banni, ut tuis verbis utamur, in Ecclesiis secundum consuetudinem Ecclesiæ Gallicanæ editis, &c. Ex quibus patet tempore Innocentii proclamationes Matrimoniorum jam in usum fuisse.*

67. Mos tamen ille tum necdum fuit universalis, videturque ab Ecclesia Gallicana in alias transisse.

Prior pars evincitur ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. celebrato, ubi dicitur: *Specialem quorundam locorum consuetudinem ad alia generaliter prorogando statuimus, ut cum Matrimonia fuerint contrahenda, in Ecclesia per Presbyteros proponantur, competenti termino præfinito, ut intra illum, qui voluerit, & valuerit, legitimum impedimentum opponat.*

Secundam partem, teste Van-Espen, ex ultimis cap. 27. de Sponsal. N. præced. citati verbis, quæ S. Raymundus omisit, post Cujacium elicit Filescus lib. de origine Parochiarum cap. fin. cum ibi Pontifex consuetudinem Ecclesiæ Gallicanæ notanter laudet.

68. Proclamationes à Concilio Lateranensi ad universam Ecclesiam extensas, Synodus Tridentina enucleatius præcepit faciendas.

Verba ejus sunt cap. 1. Sess. 24. de Ref. Matr. Idcirco Sacri Lateranensis Concilii sub Innocentio III. celebrati vestigijs inhaerendo præcipit, ut imposterum antequam Matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus festivis in Ecclesia inter Missarum solemniam publice denuntietur,

inter

inter quos Matrimonium sit contrahendum. Dispensari tamen posse in dictis proclamationibus Sacra Synodus censuit, dum subdit: *Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, Matrimonium malitiose impediri posse, si tot præcesserint denuntiationes, tunc vel una tantum denuntiation fiat, vel saltem Parocho & duobus testibus presentibus Matrimonium celebretur, deinde ante illius consummationem denuntiationes in Ecclesia fiant.* Ubi unam dumtaxat causam dispensationis expressit Synodus, nimirum, cum advertitur periculum, Matrimonium malitiose impediendum, si tanto tempore differendum sit, quousque tres denuntiationes præcesserint. Addit nihilominus duplicem limitationem Synodus. Unam, ut tunc saltem una denuntiatione præcedat. Alteram, ut si periculum tale sit, ut nec tantillo tempore differri queat, permittatur sine prævia denuntiatione Matrimonium solemnizari, sed ante illius consummationem denuntiationes in Ecclesia fiant: verba sunt Espenii p. 2. tit. 12. c. 3. N. 18. qui & subdit: *At posterior cautio hic in Belgio non solet adhiberi, teste Zypzo de Sponsal. N. 10.* Qui ibidem, post allata varia mandata Synodalia de præmittendis proclamationibus N. 25. ita scribit: *Si hæc toties iterata Ecclesie mandata, nec non mala, quæ ex omissione proclamationum oriuntur, serio attendantur, apparebit, facilem illum, qui in quibusdam Dicecesibus inolevit, dispensationum usum esse summam ac perniciosum abusum, nulla consuetudine, quæ potius corruptela dicenda est; iustificandum; ipsique Episcopus omnino adlaborandum esse; ut tam nocivus abusus tollatur, atque regulæ Ecclesie toties iteratæ & inculcatæ ferventur.* Id certum est, Tridentinum hos Bannos efficax iudicasse remedium ad obviandum Matrimonii clandestinis, quæ adeo detestabatur, ut ea annullaverit.

69. Cum nuptiæ sint contractus sum-

mi momenti, utpote individuum vite societatem inducentes, maximeque utilitatis in genere humano, in earundem celebratione cæremoniæ, certique ritus solennes omni tempore, atque ab omnibus Gentibus adhibiti sunt.

Omitto hic cum Berti tractare de cæremoniis, quibus nuptias celebrarunt Gentiles, tacendo Virides Ramos, & accensos funales cereos, Epithalamia, &c. quæ in opere de Ritibus Nuptiarum explicavit Casalius. Mitto quoque Ritus, quibus in nuptiis utantur Judei, de quibus complura in Mischna libro Kidduschin de Coniugiis, & apud Joan. Seldenum de Uxore Hebraica. Silentio quoque cum eodem prætereo, quæ apud Indos Orientales servari superstitioso ritu dicuntur, circulos ad avertenda maleficia, hordeique auspiciis ex confarratione, id est, farreo libo Gentilium, aut è fatione in Hebræorum nuptiis adhibita derivatum, nec non funiculum, quem Taly appellant, superstitiosum numerum ferculorum, lutea vasa, arborem Aesciomaram, aliosque Sinesium Ritus non semel ab Apostolica Sede damnatos; atque Ritus, quos Ecclesia tum Occidentalis, tum Orientalis in faciendis nuptiis fœdere olim adhibuit, & nunc adhibet, solum recensere; utpote ex quibus aperte proditur, utramque Ecclesiam Matrimonium constanter habuisse pro vero Ecclesie Sacramento. His vero adnumerantur benedictio, coronatio, Sponsæ velatio, porrectio anulli, ac dexterarum conjunctio, de quibus jam.

70. A primis statim Ecclesie sæculis Nuptiæ Christianorum in facie Ecclesie celebrabantur, atque à Sacerdote benedicebantur.

Ecclesiam Clandestina Matrimonia constanter detestam fuisse, infra suo loco ostendetur. Nunc quod benedictionem attinet, Tertullianus Sæculo III. lib. 2. ad Uxorem c. ult. ait: *Ecclesiam conciliare Matrimonium, oblationes confirmare, &*

bene-

benedictionem obsequare. Sircius Sæculo V. in Ep. ad Himerium c. 4. *Illam benedictio, quam Nuptiarum Sacerdos imponit, apud Fideles transgressione sacrilegii instar est, si ulla transgressione violetur.* Plura testimonia N. 63. attulimus, atque contra Bohmerum, aliosque Protestantium recentiores Jure-Consultos Nuptiis, non Sponsalibus de futuro applicanda ostendimus. Infra vero tractaturi questionem, an Matrimonium sit Sacramentum, discutiemus, an benedictio hæc, de qua primitivæ Ecclesie Patres frequenter mentionem faciunt, fuerit Sacerdotalis copulatio ad substantiam Matrimonii, ut Sacramentum est, pertinens, an vero illa accidentalis, quam Jus Canonicum & Tridentinum Sess. 24. c. 1. de Reform. Matrimonii à copulatione Parocho distinguit, quæque negatur secundo nubentibus c. 1. & 2. de secundis nuptiis, ut supra N. 40. vidimus.

71. Ritus celebrandarum nuptiarum ab Euchologio Græcorum in Officio Coronationis nuptiarum præscripti sunt, quod Sacerdos acceptis coronis Sponsos coronet, commune dein poculum à se benedictum ipsis usque tertio distribuatur, deinde versus in circuli, seu choreæ formam ipse aut populus sacros versus moduletur, ac demum coronas Sponsis impositas denuo tollat.

Id docent rubricæ Euchologii L. cit. quæ ita sonant: *Siquidem* (desponsati per præcedens officium) *voluerint eodem temporis spatio coronari, ingrediuntur in Templum Sponsi cum cereis accensis. Præcedente Sacerdote cum thuribulo, & canente Psalmum modo sequenti.* Sequitur prolixæ Versuum ac Orationum decantatio, & post responsum, Amen, Sacerdos acceptis coronis, primo coronat Sponsum dicens, Coronatur servus Dei N. propter Ancillam Dei N. in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti. Deinde coronat Sponsam dicens, Coronatur Ancilla Dei N. propter Servum Dei N. in

nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti. Tum benedicit eis ter, tribus nempe vicibus dicens: *Domine Deus noster gloria & honore corona illos.* Post interjectas varias preces pergit rubrica: *Deinde in medium profertur commune poculum, & benedicit illud Sacerdos; -- tunc accepto Sacerdos in manibus communi poculo distribuit ipsis usque tertio. Viro primum, deinde Uxori. Et confestim deducens eos Sacerdos, Pronubo retro sustinente coronas, vertitur in circuli seu choreæ formam, & cantat Sacerdos, aut Populus præsentis modulus; -- tum coronas tollit, & Sponsi coronam aufertens, ait: Magnificare Sponsæ sicut Abraham, & sicut Isaac benedicaris, multipliceris sicut Jacob, progressus in pace, & faciens in iustitia præcepta Dei. Et tu Sponsæ coronam detrahit. Et tu Sponsa magnificare sicut Sara, & latere sicut Rebecca, velut Rachel multiplicare, proprio Viro condelectata, Legis terminos observans; ita enim Deo complacuit. Sequuntur duæ orationes. Ingreditur deinde Sacerdos, & ipsis bene precantur astantes, & postquam osculis se mutuo exceperint, fit à Sacerdote perfecta dimissio. Duo Barbarina Miss. de coronatione ita habent: *Utrumque deinde coronat, & apprehensis dextris eorum manibus, Jungit ad invicem, & dicit Sacerdos: Pax omnibus. De consensu per Nubentes exprimendo nulla in his aliisve Miss. fit mentio; quem tamen ipse cæremoniæ mox descriptæ exprimeret videtur, præsertim dexterarum conjunctio & coronatio. Jam quod coronas Nubentium attinet, Nuptiæ eas sibi olim ita vindicaverunt, ut coronarum voce apud sacros profanosque Autores notentur, ut exemplis probat Goarius hic. Sponsos quoque Populi sui coronatos processisse scribunt Hebræi, usque dum Vespasiani edicto ab hoc honoris & lætitiæ signo abstinere sunt coacti. Quia morem hunc solemnem fuisse Gentibus, multis auctoritatibus adductis ostendit idem, per-**

pergens: Admiste pariter in suis Conjugiis sacra Virorum Dei cultorum consuetudo coronas. Hanc decantat Christi & Ecclesie à Spiritu S. Epithalamium editum, in quo Sponsus divinus diademate, quo coronaverat eum Mater sua, in die depositionis sue, & in die lætitiæ cordis illius, conspicuus describitur. Et quidem mos iste jam viguit tempore Tertulliani, ut ex eodem de Cor. Mil. c. 13. constat, ubi scribit: *Coronant & nuptiæ Sponsos*. Quis autem coronarum in nuptiis sumendarum finis fuerit, edocet Chrysost. hom. 9. in cap. 1. ad Timoth. inquit: *Propterea coronæ Sponsorum capitibus imponuntur in victoria signum, quia libidini insuperabiles redditus jam ad thalamum accedunt, quia voluptate devicti non sunt*. Hinc bigami non coronabantur. Coronas has hodie Græci ex olivæ ramo, candida purpureaque seta (in castitatis symbolum, & posteritatis sanguine propagandæ spem) circumdato componunt, ut exinde filii quasi novellæ olivarum exurrecturi promittantur; quæ forsitan ratio fuit, ut etiam antiqui Latini Nuptos oleacea corona donarint, de quorum nonnullis Sæculo IV. cecinit Sidonius.

Tum diva comas viridantis olivæ

Pace ligat, necit dexteras, & fœdera mandat.

Quod poculi communis distributionem attinet, Goarius L. cit. refellit Arcudium existimantem, illud Sponsis à Sacerdote distribui, ut, communionem accepta, ablutioi deservire possit; ostenditque illud indivise convictus societati, & communi bonorum usui & possessioni ex æquo habendæ & representandæ deservire, ut colligitur ex Simeone Thesalonicensi: qui etiam docet, Sponsos ante sumpcionem communicari communionem Præsanctificatorum, hoc est, Eucharistia alia die consecrata, ac in Calice conservata, quam communionem ait denegari bigamis, non vero poculum obrelatam ejusdem significationem. Ex qui-

bus patet, antiquos Christianos sub Missæ Sacrificio, vel illo absoluto copulari esse solitos, & in Græca Ecclesia quidem in Missa Præsanctificatorum, de qua egimus lib. 3. Tit. 41. N. 44. Porro poculi hujus usus etiam apud Latinos in usu fuit; testatur siquidem Polydorus Virgilius hunc morem suo tempore adhuc apud Anglos viguisse, lib. 1. de invent. rerum cap. 4. Scyphus hic vitreus post ternam delibationem frangitur, ut tum corporum, tum animorum nubentium aliis quibuscumque consortium interdictum indicet. Judæi illum frangunt ad designandam gaudiorum terrenorum fragilitatem. Putat nihilominus Goarius, Græcos aliqua religione ductos, scyphum, quamvis communem, ex eo quod nuptiarum benedictioni inferverit, frangendum potius, quam in profanos usus revocandum existimare.

Denique Choream in ipso copulationis actu modesto, compositoque gressu in circumdum acto ex alacris animi affectu, præeunte graviter Sacerdote, ducunt, aut simulant Sponsi, & quasi choraula illo sacris Præpositis præcinate, mentem à corpore terrenis motibus elevantes, conjunctionem Verbi divini cum humanitate assumpta, suo Conjugio representatam contemplantur, audit Hymno, qui in Euchologio cantari præscribitur, & cuius Mysterium ex Simeone Thesalonicensi L. cit. exponit sæpe laudatus Goarius. Qui etiam ibi N. 9. inem & mysterium officii Pronubi sustentantis retro coronas Sponsorum ex eodem Simeone explicat. Verba Simeonis sunt: *Sustentat coronas temperantiæ, concordiaque Susceptor, retro stans, & consensus unanimitis connubique laudandi moderator & Præceptor factus. Spondet enim pro nuptorum continentia, & mutuis se se affectibus prosequi instruit, sicut in Baptismo fidem susceptor edocet, & pro suscepti constantia se coram Ecclesia Sponsorem exhibet*. Hic porro Pronubus, Græce Syn-

Synteknós, Paranymporum quasi Antesignanus fuit; eo in nostris oris adhuc utitur Vulgus in suis Nuptiis, sed plerumque ut inconditis, obscenisque salibus convivium nuptiale condiat. Cæterum plures Paranympos à Græcis in solemnibus Nuptiarum adhibitos fuisse, tenor orationis in Euchologio, *Recordare Domine Deus noster fervorum tuorum Paranymporum ad gaudium hoc convenientium*, prodit. Eos in Latina Ecclesia pariter adhibitos fuisse constat ex illico dicendis; Paranympum autem, teste Salvatore, amici Sponsi, ejus audita loquela, latantes, & alacritatis ejus participes solemniores reddunt Nuptias. Nunc ex dispositione duo Paranympum, seu testes de necessitate adesse debent copulationi ad hoc, ut Matrimonium valeat.

72. Latina Ecclesia cum Græca majori ex parte conspirabat in solemnitatibus Nuptiarum; plura tamen apud ipsam in desertudinem abiverunt, ita ut nunc fere adhibeatur benedictio illa, ut vocant, accidentaliter, porrectio annuli, & dexterarum conjunctio.

Nonnisi post Missarum solemnia à Christianis Nuptias generaliter contrahi consuevisse prioribus Sæculis, quin ita contrahi debuisset, claris testimoniis ad A. 57. Annalium probat Baronius; ritus hujusmodi renovationem adscribit Evaristo Pamelius Tomo 1. Liturgicon, teste Goario; sed male, cum (quod non advertit Goarius) locum à se relatum sumpsisset ex Ep. 2. eidem Pontifici falso adscripta, atque ab Hisdoro Mercatore Sæculo VIII. confarcinata, ut vidimus lib. 1. tit. 2. c. 4. §. 5. Tutius ergo testimonium pro Ecclesia Latina adducit idem Goarius ex Latino Patre Tertulliano, qui lib. 2. ad Uxorem ait: *Unde sufficiam ad enarrantem felicitatem hujus Matrimonii, quod Ecclesia conciliat, & confirmat oblatio (in Missæ Sacrificio), & obignatum Angeli (Sacerdotes), & obignatum Angeli Celestis ratum habet. Coronarum, pro-*

culique communis usum in Nuptiis priscorum Latinorum viguisse ex dictis N. præced. constat de benedictione Neonuptis impertiri solita, ejusque adhuc virenti usu superius late egimus. Consuevit etiam ab antiquo in eadem Ecclesia nuptialis annulus propria Sacerdotis benedictione sanctificari, inquit Goarius. Antiquam quidem & diversam ab ea, quæ in inannualibus antiquis reperitur, ex antiquis Liturgiis exscribit Novarrinus de Nuptialibus aquis cap. 42. Contactum tamen ad sacram mensam sufficere Græci existimant, ideo benedicendis annulis nulla exstat oratio. Annulorum commutatio in nostris oris locum habet in Sponsalio contractu, in copulatione à Ritualibus vix præscribitur. Ferreum fuisse anulum Sponsæ notat Goarius ex Cryptoser. Bessarionis Codice, ut quæ inito conjugio in viri potestatem transfereat, & servitutis jugum subiret. Argenteum nihilominus notat rubrica Euchologii, quam commentatur. Latinos faces quoque in Nuptiis adhibuisse testatur Chrysológus serm. 22. inquit: *Quia semper Nuptiis amicæ sunt faces, luminum testimonio celebratur castitas Nuptiarum. Sicut enim fugit lucem, illicita qui præsumit: sic multiplici coruscet in lumine, licita qui querit*. Præter amorem ergo inextinctum, & non dirimendum Conjugii nexum, Nuptorum castitati gestatæ ab eis in Ecclesia faces testimonium reddunt. An thurificatio Sponsorum apud Latinos in usu fuerit, non refert Goarius; verosimile tamen est eos thuris suffumum in Nuptiis adhibuisse, cum antiqui Romani boni omnis in Nuptiis thus esse arbitrati sint, ut eo non accessio infortunatas putarent fore; sic enim Euclio in Plauti Aulularia.

Nunc Thusculum emi, & hæc Coronas floreas;

Hæc imponentur in foro nostro Lari;

Ut fortunatas faciat natæ Nuptias.

Quem ritum religiosiori animo suscepisse Christianos non tantum Græcos, sed

etiam Latinos ex eo fit verisimile, quod thure circa Sponfos accenso, nec non oratione utitur Ecclesia, Tobie devotam mentem, & actionem imitatura, cum jecoris incensi fumo, & oratione demonem conjugis castis infensum extricavit. Atque ut fidem de Paranympis superius datam exsolvamus, illius officium describitur in Pseudepigrapha Evaristi Epistola. Paranympsi, seu Paranymporum institutionem Sotero Sæculi II. Pontifici adscribit Ciacconius in ejus vita, inquit: *Instituit Soter, ne legitima Uxor haberetur, nisi cui Sacerdos prius benedixisset, & quam Parentes solemniter pompa more Christiano Marito collocassent, quamque etiam de more Paranympæ custodiissent.* Quæ institutio non habetur in duabus Epistolis ab Hlidoro Mercatore Sotero suppositis, nec in quatuor Decretis à Gratiano eidem adscriptis, apud Coletum Tomo 1. Conciliorum pag. 590. seqq. Eam ergo videtur Ciacconius desumpsisse ex libro Pontificali Damasi, unde ejus metienda auctoritas. Unus Paranympsi mentionem habet Concilium Carthaginense IV. qui castitatis & pudicitie Conjugis utriusque testis, & quasi custos puros adhuc illos, & commercii carnalis expertes inter se jungit, vel potius conjunctioni in Ecclesia factæ assistit: & Dei Personam primi omnium conjugii Paranympsi & Pronubi in Ecclesia præsentat.

Ex dictis elucet secunda pars, nimirum, apud nos obsoletis aliis Nuptiarum Ritibus à veteribus Christianis pie usurpatis, maxime adhuc observari Sacerdotalem benedictionem, ac dexterarum conjunctionem, & in variis Diocæsis annuli porrectionem. A Tridentino equidem nil aliud præscribitur, quam Parochi, & testium, seu Paranymporum Præsentia, mutus Sponforum consensus sensibilibus expressus, & formula copulationis à Parochis juxta receptum uniuscujusque Provinciæ ritum exprimenda.

Ex hucusque relatis vero in aprico est, quanto pietatis, atque ad excitandos Sponfos ad apprehensionem genuini Nuptiarum finis à Deo in earum institutione intenti proprio apparatu, Patres nostri connubia conciliaverint, & quam procul prolapsi sumus in plerisque Provinciis à tam considerando disciplina Christianæ capite, dum in Urbibus celebrioribus vespertinæ copulationes absque Missæ Sacrificio identidem celebrantur, atque à Nuptiali convivio eadem nocte ad Thalamum properatur, Sponsaque, quam antiqui non tantum Christiani, sed etiam Judæi, ac ipsi Ethnici flammeo, hoc est, velo croceo, Virginei pudoris indicio, velabant, unde & nuptiæ dictæ sunt N. r. h. t., ad sciendam libidini orexim ornata procedit: indicia clara, quo fine bene multa Connubia ineantur.

§. V.

De Matrimonii Impedimentis in genere.

73. **C**UM, teste S. Thoma lib. 4. contra Gentiles c. 78. *Generatio humana (quæ Matrimonii Contractu legitur) ad multa ordinetur, scilicet ad perpetuitatem speciei, & ad perpetuitatem aliquid boni politici, puta populi in aliqua Civitate, ac etiam ad perpetuitatem Ecclesiæ; — oportet, quod hujusmodi Generatio à diversis dirigatur.*

In quantum igitur ordinatur ad bonum Naturæ, quod est perpetuitas speciei, dirigitur in finem à natura inclinante in hunc finem, & sic dicitur esse naturæ officium. In quantum vero ordinatur ad bonum publicum, subjacet ordinationi Legis Civilis. In quantum autem ordinatur ad bonum Ecclesiæ, oportet quod subjaceat regimini Ecclesiastico.

74. Cum igitur in contractu Matrimonii varia intervenire possint, quæ bonis naturæ, Civitatis, & Ecclesiæ à generatione humana obvencientibus adver-

fari possunt, Lex tam naturæ, quam Positiva Divina, ac Humana, tum Civilis, tum Ecclesiastica talia Matrimonia impedire, ac irritare possunt.

Propositionem adstruit S. D. L. cit. inquit: *Considerandum est, quod quando aliquid ad diversos fines ordinatur, indiget habere diversa dirigentia in finem; quia finis est proportionatus agenti. Quodlibet autem agens propter finem, debet posse applicare efficaciam media ad eum consequendum.*

75. Hinc est, quod lex naturæ ad consequendum bonum sibi à generatione intentum, nempe perpetuitatem speciei juxta Regulas honesti & decori factam testam servandam, statuerit Matrimonii impedimenta tum impediencia, tum dirimentia.

Inter impedimenta impediencia Matrimonium Jure naturæ numerari possunt conjugia fratris cum sorore, Mariti cum secunda Uxore vivente prioris, &c. in quibus dispensari posse divina auctoritate comprobatur, qui dispensavit cum Cain & Seth ad effectum ducendi sorores in Uxores, eo quod alie Mulieres propagationi generis humani profus necessarie non fuerint; cum absurdissimum, atque ab omnibus Theologis explosum sit commentum, existitisse Præadamitas; item cum Patriarchis veteris Testamenti quantum ad monogamiam, ut supra N. 12. vidimus. Nec huic dispensationi natura reclamavit, quæ magis, quam ullæ aliæ leges, dum jura illius diversa inter se colliduntur, utriusque vero potiri est impossibile, præferendum majus minori dicitur: ut patet in collisione reverentiæ sanguinis, & propagatione speciei in Cain, & Seth, fororibusque eorum, in inæqualitate inter duas, tresve Uxores respectu unius Mariti, & dilatactione conservationeque Ecclesiæ Veteris Testamenti carnali seminatione propagandæ inter se collis; & in jure sive obligatione conservandi brachii ac capitis, dum illud scitu

opponimus, ut caput conservemus, &c. Inter impedimenta Jure naturæ dirimentia Matrimonium numerari possunt Matrimonium filii cum matre, vel Patris cum filia, Matrimonia item Polyandrica, hoc est, Mulieris cum pluribus simultaneis Maritis, &c. Polyandrica quidem, quia magis impediunt propagationem generis humani, quam promoveant, de quibus supra N. 3. egimus: Parentum vero cum liberis, quia ob immediatam horum in esse à Parentibus dependentiam requisita inter Conjuges æqualitas nullatenus conciliari potest, ut alibi cum S. Thoma sustineo, nec hic adstruere necesse est.

76. Deus quoque, qui Republicam Hebraicam individuis præceptis tum moralibus, tum politicis, tum ceremonialibus ordinavit, ut honestæ, & bono publico Republicæ à se fundatæ conductio propagationi populi electi consuleret, Levitici 18. varia Matrimonii impedimenta per Moysen promulgavit.

Impedimenta hæc versantur circa gradus consanguinitatis & affinitatis. Ac imprimis v. 6. generaliter prohibet Deus Matrimonium inter proximos sanguinis, dicens: *Omnis homo ad proximum sanguinis non accedet, ut revelet turpitudinem ejus.* Deinde speciatim gradus prohibitos enumerat v. 7. Matrimonium inter Parentes & liberos interdicat: v. 8. inter Privignum & Novercam, & vice versa: v. 9. inter fratres & sorores consanguineas, vel uterinas: v. 10. inter Avum & Neptes tum ex filio, tum filia: v. 12. inter amitam & nepotem: v. 13. inter materteram & nepotem: v. 14. inter nepotem & patru Uxorem: v. 15. inter nurum & socerum: v. 16. inter affines in primo gradu lineæ transversæ: v. 17. inter vitricum & privigam, ejusque filiam ac nepotem: v. 18. inter sororem Uxoris & Maritum, adhuc illa vivente; quia mortua illa poterant Judæi accipere sororem in Conjugem. Circa hæc impedimenta observandum est primo, illa in-

ter consanguineos, & affines secundum gradum non excedere. Nam v. 7. Parentes & liberi sunt in gradu primo consanguinitatis lineæ rectæ. v. 9. Fratres & sorores in gradu primo lineæ transversæ. v. 10. Avus & Neptis in gradu secundo lineæ rectæ. v. 12. Amita seu Patris foror cum suo nepote seu fratris filio in gradu primo mixto secundo lineæ transversæ. Et idem dicendum de matertera seu sorore Matris respectu sui nepotis ex sorore, de qua agit v. 13. Et quod lineam affinitatis attinet, v. 14. Nepos & patris Uxor sunt in primo gradu mixto secundo lineæ transversæ. v. 15. Nurus & focer, seu Mariti pater in gradu primo lineæ rectæ. v. 16. Uxor fratris cum altero fratre in gradu primo lineæ transversæ. v. 17. privigna & vitricus in gradu primo lineæ rectæ, neptes vero in secundo. Nam dum ibi dicitur: *Turpitudinem Uxoribus tuæ, & filia ejus* (nimirum ex alio marito genitæ) *non revelabis, filiam filii ejus, & filiam filia ejus non sumes*, non fit appellatio ad filias filiarum filia Uxoribus, quæ cum Marito essent in tertio gradu, sed ad Nepotes Uxoribus, seu filias ex ejus filio vel filia progenitas, quæ cum Marito sunt in gradu secundo. Impedimenta ista his elegantibus versibus exprimuntur.

Nata, Soror, Neptis, Matertera fratris & Uxor,

Et Patris conjux, Mater, Prigna, Noverca,

Uxorisque soror, Privigni nata, Nurusque,

Atque Soror Patris, conjungi lege videntur.

Observandum secundo*, dubium esse posse, num dicti cap. 18. Levit. prohibitiones solum se extendant ad Personas ibidem expressas, ita ut alia Personæ non expressæ, esto in eodem sanguinis vel affinitatis gradu constitutæ, his omnino non comprehendantur. E. g. dum v. 12. inter nepotem & amitam maritalis

conjunctio prohibetur, eadem non censetur prohibita inter nepotem & patruum, quod, esto in eodem gradu sanguinis sint, nihilominus in lege non exprimitur. Vel utrum in iis argumentari liceat à personis specificati gradus expressis ad alias ejusdem gradus non expressas: quod idem est ac querere, utrum divina prohibitio potius se extendat ad ipsos gradus, quam ad personas in gradibus ibi relatis expressas? Hebræi veteres, teste Grotio lib. 2. c. 5. §. 13. de jure pacis & belli, & qui omnia eorum legit, summoque judicio digessit, Moses Maimonides, cum sentiant eorum legum, quæ cap. 18. Lev. de Matrimonii sunt prodite, causas esse binas: primam nimirum naturalem quandam verecundiam, quæ non sinat ortus auctores cum sua sobole, aut in se ipsis, aut etiam per Personas sanguine, aut nuptialis sanguinis commixtione proxime coherentes misceri: alteram vero, ne quarandam Personarum convictus nimis quotidianus atque inobservatus, stupris, & adulteriis occasionem daret, si amores tales nuptiis possent conglutinari; ex Personis inibi conjungi prohibitis per analogiam alios quoque gradus tum consanguinitatis, tum affinitatis in linea recta comprehensos volunt, ob apertam rationis paritatem. Istorum autem graduum hæc sunt apud ipsos nomina. Mater matris suæ, Mater Patris Matris suæ; Mater Patris sui, Mater Patris patris sui: Uxor Patris patris sui, Uxor Patris Matris suæ: Nurus filii sui, Nurus filii filii sui: Nurus filia suæ; filia filia filii sui, filia filii filii sui; filia filia filia suæ, filia filii filia suæ; filia filia filii Uxoribus suæ, filia filia filia Uxoribus suæ: Mater Matris Patris Uxoribus suæ, Mater Patris Matris Uxoribus suæ; id est, more Romano, Avia & proavia omnes, pronoverca, proneptes, proprivigna, pronurus, prolocus; qua scilicet & sub agnationis nomine comprehenduntur similibus cognatio, & sub primo gradu se-

cu-

cundus, & sub secundo tertius, ultra quem vix est, ut oriri controversia possit, cum aliquando, si posset, in infinitum eadem futura esset ratio: verba sunt Grotii. Nostorum temporum Novatores Lutherus, Bucerus, Melancthon, Kemnitius, Calvinus, Beza, eorumque sequaces, cum sentiant, omnia illa præcepta, quæ habentur in Levitico, de gradibus tum consanguinitatis, tum affinitatis esse naturalia, ac indispensabilia; etiam inferant, non tam Personas in gradibus dictis specificatas, quam gradus ipsos esse objectum prohibitionis divine: unde Giesenus in Hassia Jureconsultus Hunnius lib. 1. variar. Lect. Tr. 3. q. 24. ad instantiam Bellarmini respondet: *In dicto capite non Personas, quæ nominatim apud Moysen exprimuntur, sed ipsos potius gradus prohiberi*. Et hinc infert v. 12. superius relato, non solum inter amitam & nepotem specificatos Matrimonium irritari, verum etiam inter nepotem & Patrum ob ejusdem gradus conjunctionem. E Catholicis vero Bellarminus cum aliis esto concedat, aliquos gradus in dicto capite naturali jure esse prohibitos, quales omnes censent gradum primum consanguinitatis lineæ rectæ, seu inter parentes & proles; plures etiam gradum primum lineæ rectæ affinitatis, seu inter Privignum & Novercam, aut privignam & vitricum, & primum consanguinitatis lineæ transversalis, seu inter fratres & sorores, de quo differere hujus non est loci; nihilominus contendunt non omnes gradus inibi expressos eodem jure esse prohibitos: & hinc inferunt sæpe laudato v. 12. non prohiberi Conjugium inter amitam & nepotem, tanquam Lege Naturali, sed divina positiva Judiciali, & consequenter illam prohibitionem se non extendere ad Matrimonium Patris cum nepote, & ita de aliis. Cum vero ex hac controversia tanquam ex principio pendeat alia magni momenti questio, nimirum an impedimenta Lev. 18. sint

indispensabilia, vel dispensabilia per legem humanam, adeoque an Ecclesia Catholica erret, dum judicat in quibusdam dispensare posse Romanum Pontificem, v. g. in impedimento versus 16. inter fratrem & fratris defuncti Uxorem, in quo non semel Romani Pontifices dispensasse leguntur; hinc sequenti propositione enucleatius discutendam censui.

77. Præcepta Lev. 18. Matrimonium inter certas Personas irritantia non omnia sunt ita naturalia, ut sint etiam indispensabilia; sed quædam per Ecclesiam dispensari possunt.

Hanc propositionem definivit Synodus Tridentina Sess. 24. de Sacr. Matr. c. 3. in quo habetur: *Si quis dixerit eos tantum consanguinitatis & affinitatis gradus, qui Levitico exprimuntur, posse impedire Matrimonium contrahendum, & dividere contractum: nec posse Ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, aut constituere, ut plures impediant vel dirimant; anathema sit*. Sed priusquam eam ab hæreticorum calumniis vindicemus, quemadmodum Nostri æconomiam Ecclesiæ cum dictis Levitici Legibus combinent, prius dispiciendum; & quidem Eminentissimus Cardinalis Bellarminus de Sacram. Matrim. lib. 1. cap. 27. & post ipsum alii Polemici totam controversiam nos inter & heterodoxos volunt in eo consistere: an dicta præcepta Levitici omnia sint naturalia, & consequenter indispensabilia? an aliqua etiam judicialia, & consequenter dispensabilia? Et hinc ad elidenda hæreticorum tela negat omnia prorsus præcepta Levitici esse naturalia, sed quædam etiam esse judicialia; conclusionem tamen suam ita limitat Eminentissimus, ut solum velit negare omnia præcepta Levitici esse naturalia primo & secundo modo, nam tertio modo ait posse cum antiquis Theologis concedi omnia esse naturalia: unde sequentem ordinem inter ea, quæ Lege naturæ sunt prohibita, ibi statuit: aliqua enim secundum ipsam

ita

ita sunt Lege naturæ prohibita, ut nulla circumstantia cohonestari valeant, quale est v. g. blasphemare Deum, quæ etiam à Theologis dicuntur intrinsece mala. Alia vero ita, ut sint mala semper & apud omnes, extrema excepta necessitate, quæ est tollere alienum invito Domino. Tertio denique ita, ut sint quidem mala, si *nude* & *absolute* sumantur; si tamen mutantur circumstantiæ, cohonestari possunt, ac bona fieri. Sed si in rigore metaphysico velimus loqui, omnis Lex naturæ de quibuscumque objectis est proprie immutabilis & consequenter indispenfabilis: unde tritum est apud Theologos, in Lege naturæ proprie dispensari non posse, sed tantum *improprie* per subtractionem aut immutationem materiæ. Unde omnia objecta Legis naturæ prohibentis, *qua talia*, possunt dici *intrinsece* mala, & indispenfabilia; nam sicut Deus non potest facere ut licitum ac honestum sit blasphemare, ita non potest facere, ut licitum ac honestum sit tollere alienum, qua tale, vel accedere ad *non suam*; si autem transferat dominium *non suæ* ad accedentem, sicut fecit cum Propheta, jam non est *non sua*, sed *sua*, & sic de reliquis: unde Præcepta naturæ in prima classe à Bellarmino posita nequaquam dici debent indispenfabilia, quia *in se* mala sunt, sed quia nulla potest occurrere circumstantia, quæ objecta illorum *in esse morali* spectata cohonestare possent, ut patet in blasphemia, nam in esse physico spectata nec illa mala sunt, ut patet in narrante alterius blasphemiam. Secundæ verò & tertie classis dicuntur dispenfabilia, quia tales circumstantiæ occurrere possunt, quæ illa cohonestent: sic ducere fororem secundum se est inhonestum, si autem occurrat necessitas propagandi generis humani, sit honestum. Et hinc est, quod subinde minores rationes sufficiant, subinde majores, ut objecta secundum se indecentia cohonestari possint; quo-

niam quædam objecta nude spectata majorem indecentiam habent, quam alia, ut patet in concubitu cum sorore, qui turpior est concubitu cum consobrina: unde inter objecta secundi & tertii gradus non videtur aliud discrimen intercedere, quam quod posteriora facilius, priora difficilius ex circumstantiis cohonestari, & consequenter in iis dispensari valeat. Quin hoc modo, rigorose loquendo, nullum ex præceptis Lev. est indispenfabile absolute, cum Deus initio mundi inter fratres & sorores dispensaverit in ordine ad contrahendum Matrimonium, & in illorum sententia, qui cum S. Th. 2. 2. q. 154. art. 9. ad 3. docent solum primum gradum lineæ rectæ dirimere Matrimonium jure naturæ, Deus adhuc dispensare possit, v. g. cum Matre & filio de absoluta sua potestate. His prælibatis, & supposita convenientia cum adversariis, quod præcepta Levitici quatenus proprie Levitica, id est positiva & judicialia sunt, non obligent Christianos, sed tantum quatenus naturalia; non videtur mihi necessarium ad justificandam definitionem Tridentini, adversariis negare omnia præcepta Levitici esse naturalia; certissime enim talia sunt, saltem tertio modo, ut ipse Bellarminus post S. Bonaventuram, Paludanum, & ipsam veritatem concedit, eam commixtionem cognatorum in primo & secundo gradu consanguinitatis & affinitatis prohibeant, ut supra N. 76. vidimus, inter quos naturale verecundiam intercedere ipsi Judæi fatentur. Sed negandum esse conscientiam, quam ex hoc principio deducunt, Ecclesiam nimirum in quibusdam ex his gradibus prohibitis dispensare non posse. Decantatum enim in Jure est, lege humana ob sufficientes rationes posse fieri licita, quæ spectato jure naturæ, & nude sumpta sunt prohibita, ut patet in præscriptione, &c. non quidem ita ut refragante lege naturæ licita fiant, sed ipsa conspirante; nam licet jus naturæ vetet possi-

possidere rem alienam secundum se, non tamen vetat in casu præscriptionis, quia nimirum majus bonum Communitati tunc provenit. Ita pariter, quamvis Matrimonia in Levitico prohibita secundum se & nude spectata sint inhonesta, possunt tamen tales circumstantiæ occurrere, quibus ex affe cohonestentur, ut ex dictis de Cain & Sorore ejus simul & Uxore patet. Quamvis ergo fatendum sit, Synagogam in illis dispensare non potuisse, exinde tamen inferre haud licet, hanc facultatem non competere Ecclesie circa quosdam illorum. Grandis enim quoad hoc est differentia inter Synagogam, & Ecclesiam, siquidem Deus Synagoge per Moysen dedit præcepta atoma & individua, quæ voluit ad literam observari, & illis ex nulla ratione aliquid addi vel demì, ut patet ex præmis c. 20. transgressoribus præceptorum Levit. 18. determinatis; Christus vero Ecclesie suæ majori ex parte præcepta solum generalia, ac potestatem clavium irrestrictam ad adificationem, non ad destructionem contulit. Sunt ergo Præcepta ista naturalia, & à Deo ut talia Judæis per Moysen promulgata; sed illorum indispenfabilis observatio videtur mihi ex præcepto judiciali profuere, nimirum illo generali, quo Deus voluit suas ordinationes circa præcipua disciplinæ capita à Judæis inviolabiliter & ad literam observari. Quod præceptum cum non obliget Ecclesiam, in quibusdam ex rationabili causa dispensare potest; manifestum enim est, potestatem humanam ex rationabili causa justa posse reddere ea, quæ secundum se contra legem naturæ sunt, ut ex dictis patet, nisi hoc lege divina positiva expresse prohibeatur, ut contigit in casu apud Synagogam. Et hoc modo puto facilius & felicius salvari posse œconomiam Ecclesie circa dispenfationem Matrimoniorum in certis gradibus, & à Levitico interdicitis, simulque hæreticorum argumenta diffiliari, quam recurrendo ad illud

principium, quod dicti gradus, in quibus Ecclesia censet se posse dispensare, pertineant ad præcepta judicialia Ecclesiam jam non obligantia; esto enim hoc evinceretur, nihilominus adversariis concedendum esset, sicut revera concedere debemus, quod dicti gradus jure naturæ etiam sint prohibiti, ut supra demonstratum est. Constat enim lege naturali prohibita iterum prohiberi posse lege positiva, ut patet in furto, quod jure naturali, canonico, & civili prohibetur. Constat præterea leges positivas, seu judiciales, qua tales, esse de objectis de se indifferentibus, qualia non sunt Matrimonia in dictis gradibus contracta, si nude spectentur, unde rediret difficultas.

Quare ad principale Protestantium argumentum: Omnia præcepta Levitici sunt naturalia: ergo Ecclesia in nullo dispensare potest; concedo antecedens in sensu superius jam explicato, & nego consequentiam: ratio negationis ex dictis in aprico est. Ex qua sponte sua etiam ruunt reliquæ argumentationes eidem basi superstructæ; omnes enim nihil aliud probant, quam præcepta Levitici 18. esse naturalia, quod non negamus. Primum enim apud Bellarminum nihil aliud probat, quam Chanaanæ pecasse, non quod in aliquibus gradibus in Levitico prohibitis Nuptias contraxerint; hoc enim fecit Jacob, Judas, Amram, & Abraham, consobrinas, & duas sorores ducendo, qui gradus ibi prohibentur; sed quia id non cum ratione, ut isti, sed temere & sine delectu faciebant. Corinthii vero nuptiæ cum noverca, quas S. Paulus damnavit, obviam repugnantiam cum recta ratione involvunt, & insuper temere fuerunt contractæ, & probabilis erant concubinitus cum noverca, vivente marito. Herodes vero ducendo fratris Uxorem peccavit contra legem positivam Levitici, sive Maritus ejus mortuus fuerit, sive adhuc vixerit, non Joannes, sed Christus legem Mosaicam abrogavit.

Nec inferre licet, si Matrimonia in omnibus his gradibus jure naturæ sunt illicita: ergo Jacob, qui duas sorores, Abraham, qui duxit nepotem ex fratre, &c. contra legem naturæ peccarunt. Respondeo enim Sanctos illos Viros (quos nefas est suspicari in perpetuo vixisse incestu, quemadmodum id asserunt impii Calvinus, Beza, & Melancthon) vel contraxisse dicta Matrimonia, quemadmodum duxerunt plures Uxores ex dispensatione inspirata, vel ob tales circumstantias, quas prudens nunc judicaret sufficientes ad dispensandum, ad effectum tale Matrimonium contrahendi: & certe rationes, quæ viros istos apud Catholicos excusant ab adulterio in Polygama, etiam in dictis Matrimoniis ab incestu excusare debent. Hinc non video, cur Eminentiss. Cardin. horum exemplis evincere velit omnia præc. Lev. 18. non esse naturalia, inquit: *Si autem Leges illæ semper obligassent, numquam Sancti Viri, & amici Dei contra eas Leges Matrimonia contraxissent.* Cum tamen in observando tertio fateatur, omnia ista præcepta posse concedi naturalia, nimirum tertio modo, ut concedunt plerique Theologorum veterum. Et in responsione ad primum argumentum: *Omnia illa præcepta de gradibus cognationis naturalia sunt aliquo modo, nimirum, si nude ac solitarie sumantur gradus cognationis sine circumstantiis, quæ sufficiant ad Matrimonia in illis gradibus honestanda, quod ex ipso Levitico adstruit, ubi isti gradus vocantur turpitud. Hæc autem ipsa nostra est sententia, & ratio, quare non recurramus ad probandum, aliqua ex his præceptis esse solum positiva seu judicialia, & nihilominus Patriarcharum facta excusamus. Quæ & ipse ex hoc capite excusat, dicens: *Qui in gradibus prohibitis conjugia contraxerunt, & tamen à Deo puniti non sunt, quia videlicet non temere, sed cum ratione id fecerunt.* Pa-*

rum autem interest, si ve aliquid sit contra Legem naturæ secundo, si ve tertio modo spectatæ, modo secundum se sit inhonestum; nam duo isti gradus non differunt nisi secundum majorem vel minorem indecentiam, & hinc requirunt graviora vel minus graviora motiva in sui dispensatione. Unde iterum non video, quomodo ad argumentum ex cap. *Gaudemus de Divortiis*, ubi Innocentius III. Matrimonia Infidelium in 2. & 3. gradu censet licite contrahi, quod non obligentur Canonibus Ecclesiæ; ex quo inferri potest ab adversariis, conjugium cum Uxore fratris mortui (quod in Levitico prohibetur, & in eo nihilominus ab Ecclesia dispensatur) & consequenter gradum primum affinitatis esse prohibitum jure naturæ; respondeat: *Argumentum hoc non est contra conclusionem nostram. Nos enim tantum contendimus, non omnes gradus in Levitico prohibitos, esse prohibitos jure naturæ, id quod Innocentius III. etiam docuit, dum secundum gradum non vult esse prohibitum jure naturæ. Sed cum summa reverentia summorum Virorum standum mihi videtur sententiæ veterum Theologorum supra citatorum, gradum primum & secundum Levit. esse prohibitum jure naturæ, solum vero gradum primum in linea recta eodem jure irritare Matrimonium. Id quod aperte videtur sentire S. Th. 2. 2. q. 154. art. 9. in (-) ubi habet: *Dicendum, quod sicut dictum est, ibi necesse est inveniri determinatam speciem luxuriæ, ubi invenitur aliquid repugnans usui debito venerorum: in usu autem consanguinearum vel affinium invenitur aliquid incongruum commixtioni veneræ, triplici ratione: primo quidem, quia naturaliter homo debet quandam honorificentiam parentibus, & per consequens aliis consanguineis, qui ex eisdem parentibus de propinquo originem trahunt, &c. Hujusmodi autem sunt gradus in Levitico enumerati, utpote qui in linea consan-**

sanguinitatis sunt primus & secundus, in linea vero affinitatis primus tantum, ut supra N. 76. vidimus. Ad quotum gradum in utraque linea se naturalis illa indecentia extendat, disputant Theologi, nec tam facile definiti potest.

78. Principes Christianos statuisse impedimenta Matrimonium dirimentia, res est facti, eaque certissima.

Sat est perlegere titulum II. libri 23. Pandectarum de ritu Nuptiarum, ut de veritate propositionis aliquis convincatur. Observandum nihilominus, propositionem procedere de Matrimonio, ut *Contractus Civilis*, non ut *Sacramentum* est; Matrimonium enim potest considerari, ut officium naturæ, ut officium communitati proficuum, & ut Sacramentum, atque hoc posteriori modo tanquam rem spiritualem ad Ecclesiam pertinentem Principes Christiani constanter agnoverunt, & hinc illorum Leges irritantes nunquam videntur respexisse Matrimonia subditorum aliter, quam contractum civilem, quemadmodum illud respexerunt leges de dotibus, de successioneibus, & aliis temporalibus Matrimonium comitantibus.

79. Verosimiliter etiam est, Principes Christianos sui statuendi impedimenta Matrimonii usurpatione sibi non arrogasse, aut ab Ecclesia illud accepisse.

Contrarium asserunt Pontius lib. 6. c. 2. & Galeus Episcopus in Italia in Opusculo ea de re conscripto. Sed feliciter utramque simul conciliat auctoritatem Ecclesiasticam & Civilem insignis Theologus Petrus Soto lect. 4. de Matrimonio, ubi docet, posse quidem Principes proprio jure statuere de Matrimoniis irritandis vel non; sed ex sua pietate, ac in Ecclesiam condescensu, ab usu & exercitio hujus suæ potestatis à multis jam sæculis abstinuisse, ut jam nullum censetur Matrimonium illegitimum, quod Ecclesia tale non indicat. Veram haud esse sententiam Pontii probat Tournelius, & primo, quod Principes Christiani jus

illud sibi non usurpaverint, ex eo, quia de hac prætenfa usurpatione nusquam Ecclesia conquesta fuit; imo potius leges, ac Constitutiones Principum circa Matrimoniorum legitimitatem & postulavit, & commendavit sæpissime. Id quod adstruit 1. auctoritate Concilii Milevitani II. An. 416. ubi postquam statuisse, Matrimonium, qui dimiserat Uxorem suam, alteri non posse nubere, decrevit supplicandum esse Imperatori, ut lege sua idem prohiberet. Et Concilium Lateranense I. Can. 5. legem, qua prohibet Matrimonium inter consanguineos, confirmat auctoritate legis Civilis: *Quia, inquit, & divina & sæculi leges prohibent.* Ita S. Ambrosius Ep. 66. ad Paternum, & S. Augustinus lib. 15. de Civit. Dei cap. 16. laudant Theodosii legem, qua prohibuerat Matrimonia inter consobrinos. Ita SS. Pontifices, Sicutus Ep. ad Himerium, S. Leo Ep. ad Rusticum Narbonensem, & Nicolaus I. in resp. ad Bulgaros c. 2. cum aliqua Matrimonio impedimenta apponunt, Legis quoque Civilis, & Imperatorum nituntur præsidio. Et ipse S. Thomas agnoscit Matrimonium aliqua ex parte subjacere Legi Civili, nempe quatenus Civilis est Contractus, sicut subjacet Ecclesiasticæ, quatenus Sacramentum est. *Matrimonium, inquit lib. 4. sent. dist. 34. art. 1. in resp. ad 4. in quantum est in officium naturæ, statuitur jure naturæ; in quantum est in officium communitatis, statuitur jure Civili; in quantum est Sacramentum, statuitur jure Divino.* Et ideo ex qualibet dictarum legum potest Persona effici ad Matrimonium illegitima. Neque valet dicere, Christum à potestate, & Jurisdictione Civili Principum subduxisse Matrimonium, ex quo illud ad dignitatem Sacramenti evexit. Nam, præterquam quod hoc fit contra apertam mentem S. Thomæ, Christus nihil Matrimonio detraxit, sed servata ejus natura, qualis erat, dignitatem dumtaxat, & efficaciam Sacramenti ei addidit,

didit: voluitque in lege Evangelica, non minus quam antea, suam Principibus Christianis integram, & illasam servari auctoritatem in Matrimonia; neque enim Lex Christi Principum auctoritati contraria est, imo favet quam maxime. Sed ante Christum Principes suam auctoritatem exercebant in Matrimonium: igitur & post Christum. Verba sunt Tournellii, qui etiam secundo probat, Principes ab Ecclesia jus dirimendi Matrimonium non accepisse: assignari enim, inquit, non potest, neque tempus, quo primum jus illud Principibus concessum fuit, neque Concilium, aut Summus Pontifex: aliunde vero Ecclesiastica concessione, & indulgentia non egent Principes in rebus suis temporalibus, & Civilibus ex auctoritate ac supremo Jure ordinandis; Civilem autem Matrimonii contractum ad res Principum temporales, publicum regnorum, ac familiarum bonum, honorem ac tranquillitatem pertinere, nemo tam absurdus, qui negaverit. Quamquam vero necessarium existimemus concursum Ecclesiasticæ potestatis, ut Matrimonium possit irritari quoad vinculum, fœdus, & Sacramentum, non idcirco privandi Principes jure, quod habent in Contractum Civilem, quem suis etiam legibus irritare possunt. Plura vide apud eundem.

80. Exercitio Juris hujus, statuendi nimirum cum Ecclesia impedienda dirimentia Matrimonii vinculum, Principes Christiani successively renuntiarunt.

Id Sotus supra relatus tradit factum ex pietate erga Ecclesiam, utpote cujus fori est Matrimonium sub dignissimo respectu, nimirum sub ratione Sacramenti consideratum: creditque circa Sæculum VI. cepisse causas Matrimoniales, præsertim quæ vinculum matrimoniale ex ratione Sacramenti resultans concernebant, ad Tribunal Ecclesiæ remitti (quamvis non careat difficultate, an dictæ causæ isto

adhuc Sæculo ad Ecclesiam devolutæ fuerint, ut est Contractus Civilis, potestate, gravis ac intricata inter Theologos oritur difficultas, an cum Principes aliqua statuunt, quæ dirimunt Civilem Matrimonii Contractum quoad effectus civiles, politicos, & temporales, consequenter (quamquam *per accidens* respectu Principum, qui spiritualia non attingunt) nullum & irritum sit Sacramentum Matrimonii, defectu scilicet materiæ sufficientis? Quæ quæstio ab alia pendet æque controversa: an nempe Contractus Civilis tam necessaria sit Sacramenti Matrimonii materia, ut eo per leges Principum irritato nulla supersit Sacramenti materia, & consequenter nullum sit Sacramentum: an vero irritato ac deficiente illo Civili Contractu, humanum seu naturalis sufficiat, qui quamdiu nulla obstat Lex Ecclesiæ invalidans & irritans, sit materia Sacramenti sufficiens? Affirmat Launojus in Tr. *de Regia in Matr. potestate*. In quo si nihil tentasset, inquit Tournellius, quam ut suum, sicut oportet, Regibus jus in Matrimonium assereret ac vindicaret, non nisi laudandus ac commendandus esset; verum cum Ecclesiam spirituali, quo fruitur in res Sacramentorum, jure spoliare nititur, cum Reges in materiam ipsam Matrimonii, quatenus Sacramentum est, auctoritatem suam exercere posse affirmat, haud dubie à vero recedit. Negat Sanchez cum aliis ex eo fundamento, quod Ecclesiæ exercitium potestatis statuendi impedienda Principibus abstulerit; Pontius vero ex eo, quod, evecto per Christum Matrimonio in Sacramentum, Principes hi circa ejus impedienda non solum non habeant exercitium potestatis, sed nec ipsam potestatem. E contra ex illis, qui Soti mediam sententiam tuentur, atque supponunt Principes Christianos aliquando statuisse legitimam potestatem impedienda dirimentia Matrimonii, & adhuc statuere posse, ut infi-

81. An vero hac œconomia Ecclesiæ ita privative ad Principes Sæculares obtinuerit potestatem ordinandi impedienda dirimentia Matrimonium, ut dicti Principes ab ea prorsus sint exclusi, res anceps est, quam definire nolo.

Negativam sententiam tuetur Soto L. cit. inquit: *Non tamen propterea vel legi, vel consuetudini Reipublicæ hoc auferendum est, ut illegitimos aliquos reddere, si velint, possint; sed potius, si opus foret, confirmandum esset ab Ecclesia*. Et Tournellius testatur, Reges Gallie jus suum & auctoritatem in Matrimonium, quod Calviniste in Regno suo contrahebant in gradibus prohibitis, non ita pridem exercevissent, cum ipsis nempe dispensando, ut in gradibus illis prohibitis contrahere possent absque ulla molestia, ut habet edictum Nannetense. art. 41. Affirmant vero Thomas Sanchez & alii apud Launojum, contententes Ecclesiam Principes exercitio potestatis suæ privasse, illudque sibi soli reservasse. Porro ex hac Principum

cipum circa impedienda dirimentia Matrimonium, ut est Contractus Civilis, potestate, gravis ac intricata inter Theologos oritur difficultas, an cum Principes aliqua statuunt, quæ dirimunt Civilem Matrimonii Contractum quoad effectus civiles, politicos, & temporales, consequenter (quamquam *per accidens* respectu Principum, qui spiritualia non attingunt) nullum & irritum sit Sacramentum Matrimonii, defectu scilicet materiæ sufficientis? Quæ quæstio ab alia pendet æque controversa: an nempe Contractus Civilis tam necessaria sit Sacramenti Matrimonii materia, ut eo per leges Principum irritato nulla supersit Sacramenti materia, & consequenter nullum sit Sacramentum: an vero irritato ac deficiente illo Civili Contractu, humanum seu naturalis sufficiat, qui quamdiu nulla obstat Lex Ecclesiæ invalidans & irritans, sit materia Sacramenti sufficiens? Affirmat Launojus in Tr. *de Regia in Matr. potestate*. In quo si nihil tentasset, inquit Tournellius, quam ut suum, sicut oportet, Regibus jus in Matrimonium assereret ac vindicaret, non nisi laudandus ac commendandus esset; verum cum Ecclesiam spirituali, quo fruitur in res Sacramentorum, jure spoliare nititur, cum Reges in materiam ipsam Matrimonii, quatenus Sacramentum est, auctoritatem suam exercere posse affirmat, haud dubie à vero recedit. Negat Sanchez cum aliis ex eo fundamento, quod Ecclesiæ exercitium potestatis statuendi impedienda Principibus abstulerit; Pontius vero ex eo, quod, evecto per Christum Matrimonio in Sacramentum, Principes hi circa ejus impedienda non solum non habeant exercitium potestatis, sed nec ipsam potestatem. E contra ex illis, qui Soti mediam sententiam tuentur, atque supponunt Principes Christianos aliquando statuisse legitimam potestatem impedienda dirimentia Matrimonii, & adhuc statuere posse, ut infi-

nuat Van-elsen, & idam id affirmant, ii nempe, qui persuasi sunt solum Contractum Civilem esse materiam hujus Sacramenti; & absurdum illis objectum, quod tali modo Matrimonium quatenus Sacramentum subjaceret legibus Principum, & ab illis penderet, diluunt, contententes, per accidens esse ac præter intentionem Sæcularis auctoritatis, quod nullum eo in casu sit Sacramentum, deficiente scilicet materia legitima: sicut qui aquam baptismi omnem ex aliqua regione auferret, per accidens impediret Baptisum, vel qui homini manum abscideret, impediret ejus ordinationem, quin dici posset tales exercere auctoritatem in Sacramenta Baptismi vel Ordinis. E contra Tournellius contendit eo in casu Matrimonium adhuc futurum Sacramentum, ejusque materiam futurum contractum *humanum*, seu *naturalem* (nam in casu quo utraque potestas ad dirimendum concurreret, fateatur, Contractum Civilem esse materiam hujus Sacramenti). Duplici autem movetur ratione, ut à priori sententia recedat: prima est, quod constat ex una parte, Concilium Tridentinum Matrimonia facta sine Parentum consensu firma & rata habere, in ratione scilicet Sacramenti; neque enim de Contractu Civili, ut Civilis est, statuit Ecclesiæ: ex altera vero, Matrimonia hujusmodi irrita esse in Gallia quoad effectus Civiles, adeoque & ipsum Civilem Contractum, qui illorum effectum fundamentum est: ergo eo in casu materia Sacramenti non potest esse Contractus Civilis; ergo necesse est, ut sit naturalis. Secunda est: Cum possit Princeps Sæcularis jure proprio, ac natura suæ potestatis impedimentum aliquod statuere dirimens Civilem Matrimonii Contractum, demus casum contingere, in quo revera Princeps impedimentum aliquod statuisset, quod non statuisset Ecclesiæ: tunc valeret Matrimonium quatenus Sacramentum, non valeret quatenus Contractus

Civilis; adeoque eo in casu Contractus Civilis non esset materia Sacramenti Matrimonii. His momentis tamen non vult absolute evertere ratiocinium Patronorum prioris sententia, sed illud in rigore dialectico haud accuratum & absolute verum esse, solum ostendere. Lector eligat sententiam quam vult. Vide infra N. 104.

82. Cum vinculum indissolubile Matrimonii firmitatem suam magna ex parte inde accipiat, quod illud sit novae Legis Sacramentum, atque dispositio circa Sacramenta novae Legis ad solam Ecclesiasticam potestatem pertineat, Ecclesia à primis Saeculis dispositiones fecit non tantum circa Divortia, verum etiam circa impedienda impedienda, vel dirimentia Matrimonium, & successive etiam privative ad ipsos Principes Saeculares.

Prima propositio pars §. sequenti, ubi de impedimentis istis in particulari agemus, in apicem ponitur; illamque Gerbesius antiquitatis tum testimonium, tum exemplis per omnia Saecula deductis demonstrat in Tr. suo de Matrimonii imped. p. 1. c. 4.

Secunda patet ex dictis N. praecedenti, juxta quae etiam explicanda venit.

83. Hanc vero potestatem nullatenus accepit Ecclesia à Principibus Christianis, sed immediate à Christo.

Id patet, tum quia nullibi legitur à quo Principe Christiano, vel quando illam acceperit; nec dici potest, eam ipsi stabilitam fuisse per conniventiam Principum; nemo enim sine deferendo, sine connivendo jus, quod ipse non habet, in alterum transferre potest. Constat vero Principes nullum jus habere in Matrimonium prout est Sacramentum, cum nullum jus in ipsa Sacramenta habeant. Et hinc secundum superius dicta Principes non conniverunt, ut Ecclesia possit statuere Matrimonii impedimenta, sed solum ex pietate necessaria quodammodo, ut Ecclesiae Pastores providere queant, quo Fideles Matrimonium, ita incant, ut

Sacramenti effectum, & finem ejus spirituales assequantur, suae potestati, vel ejus usui in statuendis Matrimonii, ut Contractus Civilis est, impedimentis renuntiarent, hancque oeconomiam in totum Ecclesiasticis Judicibus reliquerunt, de quo vide Gerbesium Tr. cit. c. 2. Et hinc etiam est, quod sola Ecclesia in his impedimentis privative ad Principes Saeculares dispense, ut patet ex quotidiana praxi ipsorum, etiam Principum Catholicorum. Quamvis Protestantibus Jurisconsulti tam ordinationem impedimentorum, quam dispensationem in iis, Principibus territorialibus vindicare conentur, eo quod Matrimonium existiment nudum Contractum Civilem, qui ab Ecclesia caremionialiter solum solemnizatur, quos infra vel hoc ipso refellemus, quando probabimus Matrimonium à Christo in Sacramentum evectum fuisse. Eos damnat Synodus Trid. Sess. 24. de Matrim. c. 5. qui ita sonat; *Si quis dixerit, Ecclesiam non potuisse constituere impedimenta Matrimonium dirimentia, vel in iis constituendis errasse, anathema sit.*

§. VI.

De Matrimonii impedimentis in specie, tam impedientibus, quam irritantibus.

84. **M**atrimonii impedimenta alia sunt impedientia, alia dirimentia. Impedientia sunt illa, quibus existentibus, Ecclesia Matrimonium inter Fideles contrahi prohibet, adeoque illicitum faciunt contractum Matrimonii; si tamen cum illis Matrimonium contrahatur, valet: unde & prohibentia vocantur. Dirimentia vero sunt, quae Matrimonium illis existentibus contractum solvunt, si ve dirimunt.

85. Impedimenta impedienda Matrimonium contrahi bene missa extiterunt in Ecclesia. Ea à Canonistis sequentibus Versibus exprimuntur.

Ec-

Ecclesiae vetitum, nec non tempus feriatum, Atque Catechismus, crimen, Sponsalia, votum,

Impediunt fieri, permittunt juncta tueri. Cum vero olim varia crimina impediverint reos à contrahendis Nuptiis, illa glossa in cap. 2. de Penitent. & remiss. his Versiculis enumerat.

Incestus, raptus Sponsatae, mors muliebri.

Susceptus propriae sobolis, mors Prebyteralis,

Vel si poeniteat solemniter, aut Moniale,

Accipiat: prohibent haec Conjugium sociandum.

86. Per Ecclesiae vetitum intelligitur interdictum Ecclesiae vel Judicis, ne Matrimonium contrahatur.

Illud impedimentum semper locum habuisse in Ecclesia per se patet. Quamvis autem Matrimonia contra quaecumque impedimenta impedienda contracta dici possint contracta contra vetitum seu interdictum Ecclesiae, cum Ecclesia illis existentibus Matrimonium contrahi interdicit; nihilominus hoc interdictum speciale, atque ab aliis distinctum impedimentum constituit, eo quod fiat ab Ecclesia vel Judice Personis, quae nullo ex aliis impedimentis laborant, sed ob alias causas. Potuerunt autem Judices Ecclesiastici omni tempore causas subinde habere, quare certis Personis, nullo etiam existente impedimento ex specificatis, Matrimonium ad tempus interdixerint. Hoc impedimentum specialem titulum constituit in hoc libro Decretalium, nimirum XVI. inscriptum de Matrimonio contracto contra interdictum Ecclesiae. In eo referuntur capitula ex scriptis Alexandri III. Saeculi XII. Pontificis.

87. Per tempus sacratum seu feriatum intelligitur illud, quo solemnes Nuptias cum conviviis, choreis, musica, aliisque laetitiae signis publicis celebrare ab Ecclesia est vetitum.

Tempus illud olim fuit varium ac multiplex, prout patet ex causa 33. q. 4. Nam ibi Can. 8. Concilium Laodicense Saeculo IV. Can. 52. ponit Quadragesimam. Quod confirmat Codex Martini Braecarenensis citatus c. 11. & Saeculo IX. Nicolaus Papa rel. ibi c. 11. Quod tempus Concilium Ilerdense extendit à Septuagesima usque ad octavas Paschae: cui extensioni addit tres hebdomadas ante festum S. Joannis Baptistae, & tempus Adventus Domini usque ad Epiphaniam. Quae posterior dispositio adhuc viguit Saeculi XI. sine, cum eam Clemens III. tum declaraverit, imo cum sit illata in Decretales Gregorii IX. Saeculo XIII. Tir. de Feris c. 4. patet, quod jure communi usque ad Tridentinum cum aliis perseveraverit. Quod Concilium praefatum tempus ita restrinxit Sess. 24. de Ref. Matr. c. 10. nimirum, *ab adventu Domini nostri Jesu Christi usque in diem Epiphaniae, & à Feria IV. Cinerum usque ad octavam Paschae inclusive.* Ratio autem prohibendi Nuptiarum solemnitatem temporibus specificatis, praeter sanctitatem quorundam etiam fuit, quod Poenitentiae essent destinata reliqua, nimirum jejunio, pridem enim Patribus visum fuit, quod Poenitentibus nec actus conjugalis, nec celebratio Nuptiarum conveniret. Eadem Trid. Synodus Haereticos nostri temporis hoc impedimentum suggillantes anathemate feriit Sess. 24. de Matrim. c. 11. his verbis: *Si quis dixerit, prohibitionem solemnitatis Nuptiarum certis anni temporibus superflitionem esse tyrannicam, ab Ethnicorum superflitione profectam - anathema sit.* Cum vero, ut notat Van-elsen, Trid. nullam novam prohibitionem faciat, sed tantum antiquas Nuptiarum prohibitiones restringat, de intellectu hujus Decreti ad antiquas Nuptiarum prohibitiones est recurrendum. Conveniunt autem Theologi, teste Fagnano ad cap. *Capellanum* de feris, his temporibus prohibitam esse Nuptiarum benedictionem (so-

lem-